

Ovi radovi su pripremljeni za publiciranje i bit će sadržaj drugog sveska naše edicije.

Tjedan arhiva

U suradnji s podružnicom Društva arhivista u Splitu održan je Tjedan arhiva od 8. do 14. XI.

Ante Palavrić

HISTORIJSKI ARHIV KOMUNE HVARSKJE

Sumarni prikaz rada u 1959. godini.

U ovoj godini Historijski arhiv pojačao je rad na sređivanju vlastitih fondova, kao i nekih od fondova koji stoje pod njegovim nadzorom i koji su prvi put popisani i objavljeni u arhivskim inventarima 1955, 1957. i 1958. Pored dva stalna službenika mogao je biti zaposlen i jedan honorarni saradnik. Tako su u tom razdoblju radili u arhivu Duboković, Novak i Kukurin.

Najprije je sreden rasuti dio arhiva općine Jelsa, tj. 60% tog fonda, tako da sad imamo prvi inventar arhiva Jelse, čime je omogućena dobra orijentacija. Na ovom se fondu tako moglo izvršiti eksperimentirano škartiranje, jer nije bilo mogućnosti da se počini greška. Ipak škartirani materijal za svaku sigurnost nije uništen.

S istim kriterijem započeta je inventarizacija fonda općine Vrboska, koji se u času preuzimanja nalazio u sličnom stanju kao i onaj Jelse.

Osim toga radilo se na fondovima u privatnom posjedu Duboković Nadalini (Inventar 1955) i Kasandrić (Inventar II 1957), koji stoje pod nadzorom Historijskog arhiva, kao i svekoliki hvarski arhivski historijski fond. U arhivu Duboković vršena je registracija još neregistriranih fascikala. Arhiv Kasandrić smješten je u nove kartone i načinjen je novi popis.

Tim radovima, i nizom manjih ispravaka i nadopuna na drugim fondovima, bit će omogućena publikacija kompletnijeg indeksa, koji je teoretski u programu za 1960.

Historijski arhiv nije do danas prilazio otkupu većih fondova, smatrajući svoju upravu efektivnom i dovoljnom za naučno korištenje. Odlučeno je, međutim, da se otkupi fond Kasandrić kao prvi veći fond, pa će se to izvršiti u 1960, a isplata će se morati ešelonirati na dulje vrijeme. Modaliteti će zavisiti o procjeni, koja će se obaviti po propisima. Do odluke o otkupu je došlo, pošto je vlasnik, u želji da svoj arhiv otuđi, stvorio nehotice izvjesni nemir u sistemu rada Historijskog arhiva. Otkupit će se također neki manji fondovi (rukopisi J. Carića s područja beletristike — Slike iz pomorskog života, Krvna osveta etc., i sa područja pomorske terminologije, — i neki rukopisi P. Kasandrića, prevodioca narodnih pjesama na talijanski i literarnog esejiste).

Započeta je inventarizacija priručne biblioteke, pa će se popis spremi za izdanje ili na drugi način staviti na raspolaganje korisnicima. Početkom 1960. će se otkupiti relativno mali, ali neobično značajki skupljen fond stručne literature koja može služiti naučnim radnicima u Hvaru (Ivanović, Stari grad).

Početak juna obavljena je u arhivu instruktaza od strane nadležnog foruma. Komisija je pregledala depo i dva privatna arhiva (inventarizirana od HA: Kasandrić u Hvaru i Ružević u Starome gradu) te diskutirala o načinu rada. Potpisani se nada da je komisija mogla steći utisak da je rukovođenje svim arhivima na otoku stvarnost, a žali što radi pomanjkanja vremena nije mogao pokazati odnos i prema kojem drugom većem privatnom ili crkvenom arhivu u Hvaru i izvan Hvara.

Na području vršenja popisa registratura — prema okružnici Izvršnog vijeća NRH — HA je pomogao Splitskom arhivu, kao teritorijalno nadležnom za registrature, i dalje će nastojati da se sve registrature što prije prijave. U provinciji nije to lako postići, jer fale osobe koje bi se zauzele. Znajući to, HA je svog službenika delegirao za uređenje najvažnijih fondova, pa je tako uz popis postignuto i dobro sređenje niza registratura, u prvom redu one NO općine. Ovi fondovi nisu svi na odgovarajućem mjestu, ali su paženi. U uredu NO općine određena je lijepa prostorija za tu svrhu. Sve potrebne police biti će naručene čim budžet 1960. stupi na snagu.

U toku godine arhiv je dobio na poklon, osim dva manja fonda, također 258 svezaka i fascikala jednog privrednog arhiva (NAD u Jelsi), koji obuhvaća razdoblje od 1860. do 1914. i predstavlja vjerovatno najstariji arhivski fond takove vrste u Dalmaciji.

HA je sudjelovao u radovima za proslavu 40-god. KPJ na Hvaru time što je pružio lokalni ikonografski materijal za pokretnu izložbu, snimio sve spomenike iz NOB na otoku i dao sastaviti regeste hvarskih dokumenata (419) iz Muzeja narodne revolucije u Zagrebu, da bi na taj način povećao značaj vlastitog fonda iz NOB.

HA posjeduje kompletan naučni arhiv prirodoslovca (Haeckelovog saradnika) dr. h. c. Grgura Bučića, pa je na taj način mogao pružiti značajan materijal za izložbu darvinizma, koja se imala održati u Splitu. Isto tako pružio je neke stare geografske karte (Ptolomejevu iz 1524. FS u Hvaru i dr.) za izložbu »Dalmacija kroz geografske karte«.

U arhivu je u toku 1959. radilo devet, a posjetilo ga je još četiri istaknuta naučna radnika, na čelu s predsjednikom Jugoslavenske akademije prof. dr Grgom Novakom. Arhiv je u radnom dopisivanju sa arhivima i muzejima u Zadru, Splitu, Veneciji i Parizu.

U toku godine arhiv je izdao svoj deveti svezak (Prilozi povijesti otoka Hvara I), s nekoliko radova za koje su služili dokumenti iz depoa HA, pa oni iz arhiva Machiedo u Hvaru (radi Beline darovnice), Botteri u Starome Gradu (Emancipacija naselja hvarske ravnice od feudalnog oblika crkvene uprave), župskog arhiva u Sućurju (radi »novih stanovnika« iz XVII v.), i dr. Izdan je također prvi broj Biltena Historijskog arhiva, koji ima služiti kao informativni list o stanju nauke u odnosu na otok.

Postanak, naime, HA koji je nastao 1950. kao djelomični rezultat brige za hvarske spomenike uopće, upućuje ovaj arhiv na nešto šire polje rada nego li bi bila čista arhivistika, pa za to arhiv i vodi naučni referat Komisije NO općine hvarske za zaštitu spomenika kulture.

Niko Duboković Nadalini